

DOMOVINA

MÊSZÉCSNE NOVINE ZA SZLOVENSZKI NÁROD

I. LÉTO

BUDAPEST, 1920 DECEMBRA 15-TOGA

2. NUMERA.

Krainszka mestrija i jálnoszt.

Mi Vendi szmo sze pred bojnov trno malo brigali za nas národ. Zdaj z britkócsov moremo szpoznati, ka je nasa nemárnoszt túdi kriva vsze toga, ka sze zgódiło. Dokecs szmo mi po nasa vérsztvinszki potaj hodili i dokecs szmo li vérsztvinszke cile méli pred očsámi, tecsasz szo krti szkrivoma kopali i fundementum nasega máloga národa szo podgróbalı. Vidli szmo té krté délati, ali tak gvúšno szmo sze stimali v nasem sztalisi, ka szmo nika né málali za nyúvo délo.

Krainci szo zse pred pétdvajsztimi létami zácsali nyúvo zbozsno délo. Nagledújevácse szo poszlali eszi, ki szo naso krajino i nase lúztvo vózbrodili i vózpoznali. Nyúvi agitátorje i hujszkarje szo túdi hodili eti, ali nikaj szo né mogli doprineszti ár je lúztvo nyúv rúzszen cil na pamet zélo. Szledkar szo pa szvoje knige i kalendáre rászúrávali, ali zopszom, ár je lúztvo té jezik né razmilo, knige i kalendáre je né kúpúvalo.

Krainci szo volo né zgúbili, gyopo szo szı obrnoli i tak szo miszlıli, ka po ednákoj póti némrejo doprineszti, to z jálnosztjov zse zadobjo. Knizisce i piszme szo poszlali nasim dúhovnikom, v steri szo tanácse dávali kak trbé pobózsnozt lúztva pomágati i hrániti. Ali oni szo né na pobózsnozt miszlıli, nego na nyúve politicsne cile.

Krainci szo dobro vidli, ka je na póti proti nyúvome cili nájvéksa zádeva nas sztári jezik, steroza szo nasi očsáci jezero lét v szvojoj vretinszkoj formi obdrzsali. Nası piszarje szo té jezik szigádr odócsili od krainsz-koga jezika, záto szo me dáli to imé: „isztszinski“, „právi“, „sztári“ szlovenszki jezik. V tom jeziki mámo blúzi 300 knig. Krainci szo dobro znali, ka tecsász, vsze nyúvo vúpanyé zopsztionszko bode, dokécs mi té jezik obdrzsimo.

Záto szo iszkalı taksega csloveka, ki nyim vesim to dóbróto i pokvarı té jezik tak, ka sze lezsé na krainszko formo obrné. Našli szo toga csloveka, ki sze pódo kraincom, i dó sze odnyi voditi. Szaksi dober Szlovenec zna, ka je te cslovek Klekl József. Té cslovek je vesino Kraincom to dóbróto, pokvaro je nas jezero lét sztar jezik, obrno ga na krainszko formo. Né je szamo to vesino, ka je mészto vogrszkoga pravopiszanya krainszko pravopiszanye not-riprineszo nego je nas jezik szploj preobrnı i zméso. Nase sztare recsi je v krainszkoj formi piszao i jezero pá jezero krainszki récs je prékzóe. Nase práve sztare recsi je vólúcsno, i krainszke recsi je posztavo na nyúvo mészto. Tak je eden jezik sztvoro, steri je zse szploj krainszko formo kázo. On je na to né gledo, esi ga lúztvo razmı ali né, nyémi je li eden cil bio pred očsámi, nas jezik na teliko pribılúztı k krainszkome jeziki, na keliko je mógócsé.

Ka je té cslovek z nasim jezikom vesino, toga para nega na szvétı. Od sészti lét mao szmo doszta prévecs rúzsnoaga déla csúli i estéli, ali to je to najrúzsneše.

Krainci szo sze z tém né zadovolili. Dobro szo znali ka vecs, kak eden strti tao Vogrszki Szlovenec v Ameriki prebiva. Záto szo rúzsno gyaıo zácsnili za tém lúztvom. Oni szo v szlobodnoj Ameriki szıve dúse stéli kúpúvati. Vó szo poszlali v Ameriko szvoje popeve i baráte, tak ka zdaj v Ameriki 80 krainszki popev jeszte. V New-York várası szo eden klóster goriposztavili i edno stamparjo szo szı szpravili. V sze té popevje i baráte szo sze za nasim lúztvom szúnilı ali né za pobózsnoztı volo nego za politicsnoga cila volo. Amerikanszke katolicsanszke púspeke szo vkanili tak napré-dávısi ka szo Vendi rávnocs táksi Szlovenje kak Krainci. Etak sze zgódiło ka v Ameriki prebıvájósi Vendi katolicsánszke vóre nındrı némaıo dúhovnike szvojea národa i szvojea právoga jezika; túhénce moreıo poszlústi ki szo nyúvi neprıateľje tak v politiki kak v récsi. Lúztvo je vecsekrát proszılo od szombat-helyszkoga púspeka práve vogrszke szlovenszke plébá-nose, ali gda je eden táksi vó priso v Ameriko, krainszki popevje i baráte szo ga pregányali. amerikánszkim púspekom szo lazsalı, ka je on né Szlovenec nego Vogrin i záto neszmé v szlovenszko gımajno idi.

V nyúvoj hamisiji i jálnosztı szo Krainci escése dale slı. Edno novino szo vóđali za nase lúztvo, stera to gızdavo imé noszi na cseli *Vogrszki Szlovenec* i vogrszka korona i cimér je túdi vónámáana na cseli té novine. Vogrszki Szlovenec je v nasem právom sztárom szlo-vénszkom jeziki napiszani. Ali to je szamo vónénsı kózsza. Vogrszki Szlovenec je v ovovı kózsı obleseni vúk, steri je nase vrlo lúztvo sto vkaniti i na nyé zéti. Szaksá nyava récs krainszko mislénye kázse. Lúztvo je pácsı i szakse-féle lázse je rászúráıvo. Piszı je, kaj Vógri nas szlovenszki národ pozsréti eséıje kaj nase lúztvo pregányıje csi szlovenszki zmé gúcsati, kaj v soláj déco vucıstelje bıjeıo, gda szlovenszki gúcsi, kaj Szlovenje prevecs velike porcije moreıo placıúvati. Piszı je, kaj szo Vógri vsze tiszte lúde pregányali, mantrali i vó odegnali, ki szo sze brigalı za szlovenszki národ. Piszı je, kaj szo Vógri Dr. Ivanóczyıva v temlıco vrglı, ár je on szlovenszki piszo. Dosztrakrát je piszo, keliko more trpéti szırmacek Klekl József záto, ka szlovenszki píse. Né szamo Vogrszki Szlovenec nego vszi krainszki popevje i baráte szo Klekl Józsefa Marjin List i Novine rászúrávali i vszepószédı porácsalı.

Netúzsni Szlovenje, premiszlıte szı dobro vsze to hamisijo i jálnosztı! Krainszki politikuske szo Francuzom, Anglusom, Taljanom i céłome szvétı potrdájali, ka je nyúv jezik i nas jezik eden jezik. Za toga volo szo z célov nyúvov moesıov na tom délatı naj sze nas právi sztári szlovenszki jezik tak preobrné, ka de krainszkome jeziki gıhınoszt kázo. Dugo lét szo iszkalı z szaksıv prilıkov táksega csloveka, ki de nyim v tom rúzsnom déli na pomócs. Na szléđnye szo našli Klekl Józsefa i pogézdıli szo ga, vodili szo ga i on je só za nyımi, kak szo ga pelalı.

Ali v-Ameriki, tam szo•sze pá ovak obracsali. Nas prvi slovënski jezík szo sze návesili, novine i knige szo vódávli na tom jezíki i tak szo nase v-Ameriki prebivájocse lúsztvó stéli v kaniti i kszebi csalivati.

Eti domá szo Klek Jozsefa na nyé zéli, naj szo on za betezsnoga vódi i naj od púspeka penzio proszi. Púspek je tó prosno z zsmetnim szrcóm dovólo. Na tó szo v Ameriki v novínaj i vszeposzédik dáli rászírjávati ka szo Vógrí Klek Jozsefa v penzio poszlali, ar je on slovënski szmo písztati.

Ali záto je tá jálnoszt i hamisija né doszta doprineszla. Amerikánszki Szlovënci szo kraínszke poté vószpózna. V ovcovó kószo obleseni Vogrszki Szlovencé je bukno i ne móti vees vodé. Nasí Vendí szo sze vkúpúvezáli i sze zácsajo za szvoj jezík i za szvojó sztáro domovino brigati. Dvojé lépe, v nasem právom sztárom jezíki napiszane novine túdi májo, ete szo: „Szlobodna Rejes“ i „Zvezda Vogrszki Szlovencov“.

Szlovënci! Premiszlite szí v túdi dobro vsze tó hamisijo. Csemeríte sze, odúrjávajte húdobnyáke i rúzbojníke, ali ne zgújte vúpazností. Jálnoszt i hamisija krátke nogé má i z szapov dugo ne láda. Historia szvedoci, ka sze z hamisjov i z jálnosztjov esese nigdár né napravo sztalén ország. Fundamentum országa je pravica i isztina.

Tó je zdaj eden szláp, steri nede dugo trpo. Szunce de pá szíjalo i rászseñé obláke i meglé. Né sze trbé bojati od Kraínszke jálnosztí. Nász oni nede mogli pozsréti i nas jezík vóztrebíti. Nas národ je zdrav, zdravési, kak nyúv, nas jezík je lépi, lépsi kak nyúv, i lépsega glásza. kak kaksí kolí drúgi szlávski jezík. Te najszárési i nálépési szlávski jezík.

Nasa dúzsnoszt je té zdrav národ té sztári i lépi jezík goríobúrszati. Tó je túdi zselénje nase sztáre domovine.

Né sze szlobodno tá nyáti, né szlobodno szamo za vérsztvíkí cílj sz te tréti. Visíse moremo glédáti. Moremo na nas národ glédáti i né szlobodno trpéti naj nász drúgi potísznejo eszi ali tá. Né szlobodno dopúszítí ka bi szakse-féle zapelávci nász vodíli i szakse-féle lúsztvó szvoje bílatne csrévle z nami dojbírszalo.

Laszvice.

PO TÓMÓRKÉNY ISTVÁNI z Vogrszkoga.

V ednom tábori v Boszníi szo katónje domó zdhávájocse nóte popéváli. Nóta sze je domó ceknola, domó v lépi Vogrszki ország, odkec szo oni tak dalecs szpadnoli, eszi med ergyáve pécsine i nisterni tak na vekveke tó moré osztániti pod tém ergyávim kaménjom. Kak eden proszen páverszki katóna szvoje szrcsó obcsúténje v versus zná díti, tak szo té nóte túdi od doszta féle rúzlosni dúgoványov popévále, od velíki topolov, od máloga kónya, steri zdaj gvúšno zseja, ar nega níkoga, kí bí ga napójo.

Detecsja je tá nóta, ali záto szo go povszédik popéváli; kak szaloszo je nóta mívála, tak szaloszo szo décski glédáli. Ar je jákó szaloszo od máloga kónya lí popéváti, gda on po velíki mezóvaj lehkó szkácsé tam tá, kam sze me vídi. Bodí pesz je túdi né méjo mírovesine, Sájó pesz túdi né, oh i kelkókrát szo szpomínáti velíko vodó Tíszó.

Nóte glász je vóter dalecs odneszo tá po doláj. Zopszom je popévó tórszki pop na szvojóm tórní, né szo ga posztúhsali, szaksí je lí na tó miszlo, gda de só

domó v lépi Vogrszki ország. Ali niscse je né zno odgóvor datí, brnkaszí bregovje szo lí túli osztánoli. Nyím lí oblácke znájó pripovédávati od toga országa, oblácke, steri sze pomali csujszkajo eszi, ár bí oni túdi ráj v ovom orszáji prebivali.

Oh oblácke! Oni szo dobri prijátelje. Gda je eden ali te drúgi tákso formó kázo, kaksá sze domá vecsekrát dá víditi, décsko ga dugo gléda, zdigne sapko i etak ercse pájdási: „Glé, glé, té je gvúšno z-dóma priso“. Od oblákov szo túdi nóte napravili, od túge oblákov, steri od Szegeda idejo vó jáko búsztro.

Na ednom jeszénzskom dnévi proti vécséri sze je eden csren oblák zdgávó vó z velíki bregóv. Z dóma je priso, pomali je plávo. Ali gda je do nasí décskov priso, zacsno sze krószíti obri dola.

— Laszvice, laszvice! szo kricsali pojgye, z Vogrszkoga országa szo prísle.

Részen szo one bíle. Bozsi fticsi, kí sze okoli Máte Mese na pót szprávjó ar od zime scséjo vufti. Velíki raj jí je bíló i gda szo v zrákí szemtá létale, daló sze víditi, ka szállás iscséjo na nós. Szakse okó je lí nyé glédalo. Tá szo szele na sztréjo barakka. Póleg je bíó vóras, ali one szo né tá sle. Eszi szo prísle, tak dá bí znale, kaj eti Vogrszkoga országa lúsztvó nájdejo. V trí, stíri redáj szo sztréjo poszele, plót, grájka, tramóvje szo túdi dóbíli nisterno. Cěla krajina sze napunila z csipkáványom. Legénje szo je pá lí glédáli, glédáli, i gvúcsali szo zsnými: ka je domá nóvoga, mále laszvice? Jeli ka je teski bíjo vas mars prék po téj grdí bregáj? Navóní vandrarje szo pá nezstanoma lí csipkáváli na vsze pitánye; ali tó csipkávanye sze tém zselájócsím vúhom tak csúlo, dá bí domácsi gvés bíjo. Ar v tom orszáji, gvé szo bíli, nega laszvic, nega níksi máli fúcsov. Nega tú níka. Tó je sasova i jázbecova domovina. Ali zdaj naj príde eden táksi jázbec. Gyezerókrát dobi szmrít zdaj gda té prijétni z Vogrszkoga országa pridócsi vendégje eti sztalís májo. Legénje szo je lí posztúhsali, lí posztúhsali, dokecs szo té trúdne szíróte né zászpalé. Ete vecsér je níkse lárme né bíló v barakkí, pojgye szo lí po tíhoma sósnýali eden tome drúgome: no vídis, vídis, dónók szo eti szé prísle. Gvúšno szam zno, kaj eti szé morejo pridí. Má bídti, kaj szo níksi glász túdi príneszle: tó je mogócse, vé znás, kaj szo laszvice bozsi fticsi.

Po máli je tíhota posztánola, eden vogrszki raj je pod sztréjov, te drúgi je pá na sztréji szpó. V-tój nócsi je lehkó bíló od dóma szí szényati, részen isztina, kaj je tó nyím szígárd nálesi sló.

Na drúgi dné je szaksí décsko prvé na petáj bíjo, líki je trombóta brécsala. Szaksí legén je laszvice iszko. Szaksí bí rad vído, kak sze té máli fticsi na pót szprávjalo.

Ali níka trno zsaloszo szo zgódílo. Niscse je né na tó rácúšno, né cslovék. né laszvice, kaksí vótri prebivajo v kotláj csrní bregóv. Okóli pónocsi je od szvóerszkoga kraja mráz vóvdaro, sznég je príneszó, sztréje, barake i mezóve je pokríjo.

Laszvice szo tam lezsale na zemlé zmrznyene.

Legénje szo sze v dveraj sztsizkáváli. V nyúví szrcáj je túdi szaksí cvét zmrzno. Niscse je né sto vódti, ár bí té na mrtvo szlavico mogo sztópí. Po ednom cájti je nisterní vó so ali dobro je szkrb méjo naj na laszvice ne sztópí. Eden je v sznég poklekno, gori je zéjo edno laszvice, i glédo go je.

— Nini, ercsé, escsé je topla.

Dvé velíki prgicsí je méjo té décsko. Proszna páverszka je bíla tá prgicsa, ali tém toplésa je bíla v-nyéj

tekőcsa krv. V tople prgisce je zéo fticsa. Od toplócsa je fticsa ozsivo. Na polojno mrtva szirota laszvíca je óprla ocsi, i te décsko je mocnsno szkrieso:

— Pojgye, laszvíce escse zsviéjo!

Szkoron nê szo sze bíli-pojgye, tak szo sze vótisz-kávali, szakszi sze tró k tēm: nevónim fticsom. Szakszi ji je telko goripóbro, kelko je li mogo i začsnoli szo je szegrévati. Notri szo je noszili, na sztole szo je doj z dévali i z gvantom szo je odénoli. Táksi szo túdi najso, ki je je küsdúvo, v lampe je zéo i tak je vrđevo szapo v nyé podpinoti. Nê je osztanila vónê niti edna laszvíca. V hízsi szo pa zácsale ocsi opérati. Oh kaksa radoszt je bila tó.

— Glé, glé, zse zse zácsa otaviti.

— Ka pa moja? Nini, kak sze giba!

Részen szo sze gibalé nevóné mále szivaré. Bila je zse táksa, stera je na szto széla i kolivrat je glédala. Jáko lépe ocsi má laszvíca, na nyúvom golombisi sze dojamálá tisztí cslovek na koga gléda. Komiszki krúh szo nyim pontúdi i bílé szo tákse, stere szo za nyim popádnile. Vodó szo nyim túdi prineszli, pá crno kávo. Ár katonje radi májo crno kávo i tak szo miszlili kaj je ona laszvicam túdi trno dobra.

Csi je dobra bila ali nê: nevémó, ali to je gyútsno, ka je szkoron nê szaksa laszvíca zsvia grátala. Té szivaré szo znale na kaksom méstzi szo, niti edna je nê divja bila. Pojgye szo nyúve peróti z zóbnimi kefami pucali. Szakszi je méo laszvíce na szvojoi poszteli. Tisztí dén szo rávnocs nê méli sztlúzsbe, záto je szakszi po szvojoi vóli lehkó dvoro szvojim vendégom z Vogrszkoga országa. Laszvíce szo pa nyim z csipkávanyom hváíle. Eden prószen decsko je nyim szkoron nê jokécs pravo:

— Zakaj mi ne právis tak, ka bi te razmo, ka te boll?

Proti podnévi je vóter héjnyo i szunce je szljalo. Pojgye szo laszvíce v prgyiscsaj vónoszili na dvor, one szo pa na sztréjo odletéle. Eden csasz szo szí zgcúsávale, té szo pa odletéle. Szrečno ino blájzseno pót szo nyim zdihávali pojgye.

Té szlabése szo escse na edno nócs priszebi zdrzsali. V nádre szo je zdévati i tak szo zsnými szpáli. Na bitje vkúpspráveni décski szo na szvojí szrcáj szegrévati te nevóné fticsa. Na drugi dén szo té túdi odletéle.

Jaboko ino krúh.

V Monostri szam bio v ednoj bóti. Eden sztarec je prisó notri, mogo je méti nisterni szedendeszt lét. Pito szam ga:

— Odkec szte sztári?

— Z Zsenavla, prószim lepó.

— I ka je vász eszi prineszlo?

— Naj me ne pítajo. Nikse szenó mam na Szpódnyem Szeniki, i némmem je domó szpraviti. Tak szo mi pravli, naj v Zsenávce idem, tam sze dobí dopúscsénye. Z Zsenávce szo me pá eszi poszlali v váras k szolgabíróvi.

Zsným szam só k szolgabíróvi, ki precí vodá dopúscsénye i etak me právi:

— Z tém píszmom v Zsenávce morete nazáj idti, tam plácsajte vámo i té de zse vsze vrédi. Trno mi zsmetno szpádne, ka vász trúdití morem, ali znáte zdaj je táksi zmótjeni szvét.

Te sztarec zahváli, poklóni sze, zéme szvojó palico i vóide.

Jasz túdi szlobód zémem od szolgabíróva i tá idem po vársi. Prevecs zmésani je szvét, szam szí miszlo. Kelko zopsztionszke hodbe má zdaj szakszi cslovek! Zakaj je vsze tó, szam sze pító. Zakój volo? Zatoga volo szam szí miszlo, ár je lúszto zgbúilo vúpaznoszt vuszebi. Doszta lét more pretecsti, dokécs vúpaznoszt pálik nazáj pride v szrcé lúsztva i dokécs cslovecsansztvo z nóvics nájde szvojé poté blájzsenszta.

I sto je tomi krívec, szam sze pító nadale. Sto je Krívec? Szvéta zapelávci, szam szí odgóvro, ki szo zburkali, zmésali i zmótíli szvét. Lúszto je v mirovcsini blájzseno zsviélo, ali húdi lúdjé, ki nescsejo délati, szo tó nyemi nê vócsili. Nóve recsi szo glászli, vsze szo stéli nacsí napraviti vekivecsne isztine i plemenito mislénýe szo v blato klacsi, odúrjavanye, szrd ino nevocsensénoszt szo széjali. Szvéta zapelávci szo vsze tó trplénýe, mantranye i nevólo na szvét prineszli.

Zadvecsera nevédocs pá proti szolgabíroviji idem. Koga vídím tam na sztolici szedéti? Mojeja zsenavlosz-koga sztarca. Jaboko ino krúh je méjo v rókaj ino zsmajno je jo.

— Ka pa sztári, nê szte sli v Zsenávce?

— Kaj bi pá nê só! Zse szam nazáj prisó. Gnesz rano szam li níksó zsupó gyo. lacsen szam gráto, zdaj szí níka malo vszé zémem, ár je escse dúga pót do Zsenavla.

Vó szam só z várasa sze sétat. Moje mislénýe je okoli nasega máloga národa hodilo. Ka bó znász, szam sze pító. Ka bó znász? Jeli mó mogli té velíki víher presztáli, kak szmo víhere jezéro lét presztáli, ali sze pa raztopimo mied národami, kak sze eden falácsék cukra raztopi v vodé? Jeli de moglo nase lúszto trdo ino verno osztáti, ali sze pa raztopi poszveti iszkause szvojé zsvilénýe tam, gyé je nájlészé nájde?

V pamet szo mi prisle vsze one prigode, stere szo mi moj dáked pripovedávali. Kak je nase lúszto v zdávnyem vréméní v církev hodilo na Nemes Csó. Tri dní je trbélo tá idti, tri nazáj i dónók szo vszáki velíki szvétek v církev sli. I na dale, kak je nase lúszto v Sopron, v Győr, v Tatatóváros, v Veszprém, v Búdino na szénye hodilo péski, zsmeten brémen noszécs na plécsaj; ribase na odajo, gda szo tá sli i szirino na gyope, gda szo domó sli. I na té velki potáj szo nê potrosili niti ednoga grosa nê. Krumplisce szo neszli z szebom v turbi, té szo pekli i jéli.

Té mi na ednók v pamet pride te zsenavloszki sztarec. On je péski só z Zsenavla do Zsenavec, od tée do Monostra, nazáj v Zsenávce i pá v Monoster, od etec pa domó v Zsenavle. Tó je vszenavkúp devét vór hodbe. Tó velko pót je te szedendeszt lét sztar Szlovenec eden dén pohodo z zsupov, z ednim falácskom krúja i z edním jabokom.

Moje zmésane miszli szo naednók vóodisle z moje pameti, tak da bi je krajpodpino. Veszéli szam gráto.

Rad bi za tém sztarcom bézso etak nyemi erkócsi:

„Vi szte právi szin naci sztári ocsákov. Vi szte moje vúpáne zmózsno povéksali. Vi szte mi pokázali, kaj sze nasa práva vogrszka-szlovénszka krv escse nê preobrnola. Vi szte mi poszedocsili, ka je nas národ zdrav, sztálen i trdi. Eden národ takse nature ne preminé nigdár, kalkkoli sze zméša szvét okoli nyega.“

Agrarni reform.

Tôf! tôf! Automobil bisztro tira po postiji. Goszi rázno razletijo. Gá! gá! Szvinýe rázno razbezsijo. Rôf! rôf! Automobil li bisztro plava gori po dugom dôli. Rôf! rôf! gá! gá! tôf! tôf!

Kama idejo tak náglo, kama letijo tak bisztro? Ka sze zgódiło?

Oh velko dugoványe. Nóvoga országa nájesednési lúdje idejo szprávlát „agrarni reform“. Velko znanoszt, z nébe szpádnjeno módoszt, zvelicanye lúszta neszejo z szebom. I tó vsze razdelijo med lúsztvom, vsze ía dájó lúsztví, nika szebí nezdrsijo.

Gori sze pelajo na Gorísko v edno vész. Lúsztvo vkúp dájó pozvati i zacnesjo szvoje vesenyé.

„Eszi esújte, eszi poszlúsajte!“

Mi szamo moderna drszava. Mi vesimo zaosztáno lúsztvo. Mi známo, ka lúsztví trbé. Ka trbé lúsztví? Lúsztví krúh trbé. Krúh pa ne raszté na drévji i sze ne da nájdí v goráj. Krúh sze z mele szprávla. I znáte, z koj dóbite melo? Melo z szilgya dóbite. Szilgye pa na nyíva raszte. Povete mí, ka je nyíva? Jeli ka nevete odg-vor datí. Nyíva je zorána zémła. Csúli szte? Nyíva je zorána zémła. Po táksem zemlo oratí trbé. Razmíli szte? Zemló oratí trbé. Kak trbé oratí? Tó vam vóraztol-macsimo. Zemló oratí z plúgom trbé. Razmíte, z plúgom. I ka je plúg? Jeli ka nevete? Plúg je agrarni masin. Razmíte, agrarni masin, steri dvá rogla má. Zakoj volo má plúg dvá rogla? Za toga volo, ár plúga roglé drszati trbé, i tak trbé oratí. Razmíli szte? Roglé trbé drszati i tak trbé oratí.*

Tó szí je malo pocsmo. Lúsztvo ga tíhoma poszlúsalo i ne sze ravnosz muknolo, gda je tó velko agrarno znanoszt esúlo. Szamo eden dvenájszet lét sztar pojbies je sosnyo szvojemi pájdási, ka on tak dobro zna, kakaj plúg prélóse má, ali nyav-ósa je esemerno nanyega pogledno i tak je on tídi tíhi gráto. Ov je pá nadálavo szvoje vesenyé.

„Vido szam, ka szte répo tak vóbráli z zemlé, ka szte nat popadnoli i répo szte vószkúbnoli. Tó je né esedno. Nát sze sztrga i répa notrí osztáne. Csednése de répo z motíkami vókopatí. Razmíli szte, répo z motíkami trbé vókopatí.“

Vido szam tídi, ka szte krumpíce z motíkami vókopatí. Tó je né esedno. Motíka nájlépe krumpíce rázno szcesé. Krumpíce z rokámj trbé vóbratí. Razmíli szte, z rokámí. Ali szamo tíszte, steri szo na cslovecsi núc. Tíszte, stere za szvinýszko poligánye máte, leliko notrí nyáte v zemlé. Szvinýe szamo vó trbé pognatí na nyívo, one szí krumpíce vózkopajo. Tak doszta trúda prísparate.

Vido szam, ka szénszke segó májo trávo bratí v kukoricí. Tó je né esedno. Ár tó trávo tak kraví dájó tá. Csednése de kravó vógnatí v kukorico, ona szí tam trávo száma leliko pobere.

Vido szam, ka szte kukorico z rokámí dojtregatí. Tó je né esedno, vídi sze, ka szte zaosztáni i nevete núcatí modernýszko skér. Kukorico z skáricami trbé dojtregatí, tak de hítré sló.

Vídim, ka doszta drevjá máte i na drévji trno doszta lúsztja jeszte. Z toga vnógoga lúsztja szte szí do etoga máo níksi haszek né napravíli. Po etomtoga tó nacsí bó. Mi vasz navcsimo, kak trbé tó lúsztje núcatí. Gószance morete póvatí i krmití. Mi veliko gószancsno trzszstvo posztávimo gori v Murszkoj Szobotí, cölome szvétí mo gószance líferálnívalí. Doszta pénez dobímo za nyé, szaksí cslovek de bogátí.

Víдите, ka sze mi szkribímo za vász, né tak kak Vógri.“

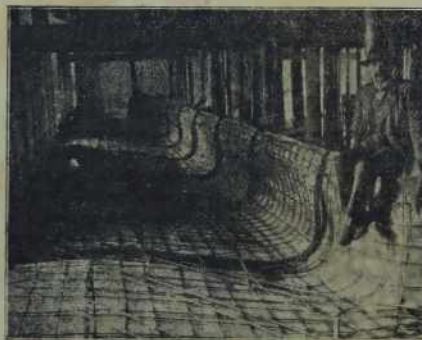
Z tém szo goszpódje szkoncsali. Lúsztvo je rázno razíslo i nika je né pravlo, szamo máli pojbye szo sze szmejávalí.

Goszpódje szo pa po dobro szkoncsanom déli notrí sli v óstario i píli szo, kak goszi, ali né vodó, i grátali szo kak ... némo pravo.

Automobil jí je pa. tôf, tôf, gá, gá, rôf, rôf domó pelo.

Od zseléznoga betona.

Gda je nas sztrasen inzseller, té pokojní Takáts László szobocszo inq púcsinszko cérkev dao zidatí, lúsztvo je lí glédalo tó nóvo módió zidánya. Délavci szo z szagdol lépe forme vkúpszklenoli, ete szo z drodom i z ténkími zselézními síbami na goszi povlékli. Gda je vsze tó lepó po rédi krédi bíló, v té forme szo cémentovo mésanco notriszipávalí i z kukacsamu szo go dobro

1. kép

Gda sze v Púcsinszkoj cérkvi korus rédi

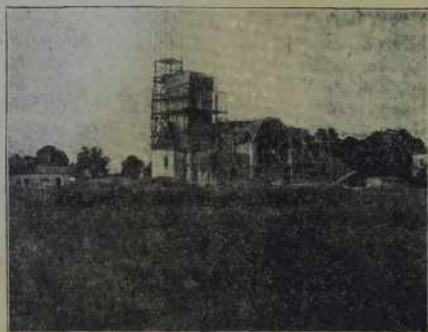
vkúpszbíli. Sztarési lúdje szo szí glave csóvalí, gda szo tó vídli i etak szo erklí: „Nígdár z toga nika nede, tó sze vkúpszúne“. Cérkvi szte sze né vkúpszúnole, krépkó sztojíte i ne szúnite sze vkúp té tídi né — steri Bóg ne dáj — esí de sze zémła trószila. Ali té níajsi gazdí szo dobro kebziúvalí, kak sze tó delo rédi, szaksí tuo szo dobro poglednoli, kak takí lúdje, kí sze rádí vsíjo

2. kép.

Gotov korus v Púcsinszkoj cérkvi.

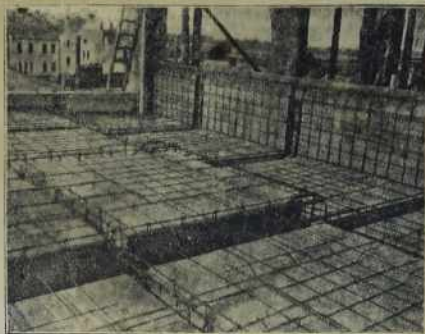
i szlédi szo oni szvoje rame tüdi po nóvoj modiji szprávlali. Tak sze zgodilo, ka v nasoj krajini vees páverszki hízš jeszte, stere zselézen beton májo v szebi. Zató eti vrédno drzsimo razkládati, kak sze zselézen beton rédi.

4. kép.
Talló szelészéze, Szoboszkóy cirkvi.

Szakši csi-velk je szszoj od cementa, steri sze z níkséga kaménv rédi. Szamo takse kaménve (pecsina) je dobro k tonu ali steri vapo mo ilojco na vuszebi. Tó kaménve mejejo, mejo v zigle vküpszpésajó i v moesnom szóvi vozazsgejo, i te pa znovics na prevés famszó mejo szemléjo. Tak sze rédi cement.

Cement va meja takso naturo má, ka sze vküpszgrabi, csi go z szódo polejemo. Redovno za ednov xórov zse trda gráto, ali zató esce 4—6 kednov moremo esakati, doka s szpój trdi lauen z raszté zsnje.

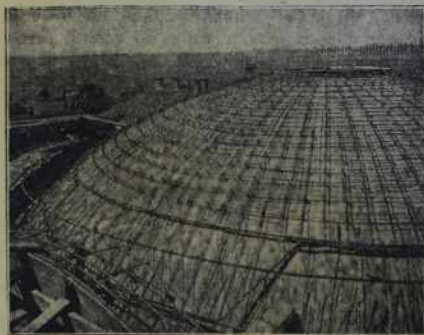

4. kép.
Kukácsa szelészéze, Szoboszkóy cirkvi.

Szamo ga cementa ngdar ne nítamo z ednoga tála zató, ár bi takse dolo trno drago bílo, z drugoga tála pa zató, ár csizti cement szpóka i esrepnvaszi gráto. Za toga volo méšamo k ednomo tali cementa 4—6 tálov pészecsno ga kaménva. Vodé pa polojno telko zémemo, kelko cementa. Csi tó méšamo z kukácsami dobro vküpszbjemo, gotov je beton.

Zakaj trbé v beton zselézo devati? Zató, ár tak nyavo krépkoszť povéksamo. Tó mo bole razmili, csi mo brodili, kak sze brvne oponásajó pod szvojov i vónésnyov zsmécsavov. Csi dúgo brvno na dva penya

déjemo, na pamet zémemo, ka sze brvno vujgne. Najmre sze pa té vujgne csi esce drúgo zsmécsavo tüdi szkladémo na tó. Kak sze more brvno vujgnoti? Tak, ka sze te vrnyi tao leszá vküpsztsízšne, te szpódnji tao pa vtégne.

5. kép.
Kupole zselészéze v Szoboszkóy cirkvi.

Kak sze godi z leszenim brvnom, tak sze godi z betonszkm brvnom tüdi. Oszpodi sze more vtégnoti vrkak sze pa more vküpsztsízšni. Ali beton je szkoron né táksa kojna, liki glazsojna; trno malo drzsanyo má, gda sze nyemi vtégnoti trbé. Preci sze vtégne. Eden z betona naprávleni tram sze zse pod málov zsmécsavov potere, ár sze nyav szpódnji tao naleci pócsi.

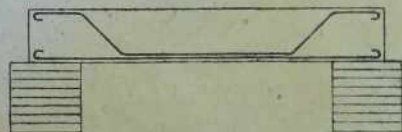
Tó fallingo poprávi zselézo. Tá, gde sze brvno vtégnoti more, zselézne sibe trbé položsiti, etak betonszko brvno dosztrakrát vékso zsmécsavo naleci noszi. Tó pam

6. kép.
Kupola od znótra v Szoboszkóy cirkvi.

kázse 7. kép, gde sze v beton položsamo zselézo dá viditi. — Ali gda na brvni velka zsmécsavo lezsi, té sze né szamo na szrédnjem tali sátere lehko, nego na dvá kraja tüdi, rávnocs tam, gde je podložsamo. Inszellérje tak právjio, ka sze brvno tam podrézse (lenyiródik). Zató je zselézna siba na prvom képi gorivujgnjena. Na konci pa zató má klúko, naj sze lezse zgrábi v betoni. Proti podrézsenyi (lenyiródás) sze tak tüdi bránimo, ka na formo U vujgnjena sibe kunesz déjemo notri v beton i podúzs lezsece sibe v té potisznemo, kak sze tó na 8-om i 9-om képi vidi.

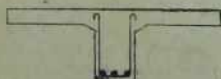
Naj esće bole vidimo, kakso dúžnost má zselézo v betoni eti dojszpisemo edno priliko, stero szí szaksí cslovek lehkó naprávi. K toj prilíki drúgo nika né trbé, kak papérne pantlike i cukerszke kocke. Sztisznimo naponi vkúp 18—20 cukerszki kock i dějmo tó, etak naprávleno cukerszko brvno na eden papérni pantlik. Ka, na dvá kraja z pantlika osztáne, tiszto vujgnimo naponi gori i potiszznimo v tréjto ali v strto razo notri. Tó cukerszko brvno lehkó na dvá penyá dějemo, ne szpádne vkúp, nego esće $\frac{1}{2}$ —1 kilogrammi zsmécsave tůdi drzi, kak nam tó te 10-ti kúp kázse.

7. kúp.

Brvno z zseléznoga betona.

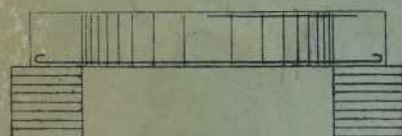
V etoj prilíki papér tiszto dúžnoszt má, kak zselézne síbe v betoni. Brvno bi sze szpodi vtégnoti moglo, ali pantlik tó nedopúszti, vrkaj bi sze pa vkúpsztiszniti moglo, tó pá cukér nadopúszti.

8. kúp.

Kumesz sztojécsé zselézo v brvni.

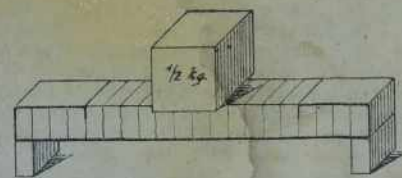
Csí tó brvno obrnémo tak kak sze na 11-tom kúpi vidi, takso brvno dobimo, stero je na szrédi podlozseno. Z kupa sze dá viditi, kaj zdaj vtegyúvanye (nyulás) vrkaj, sztszkávanye (összenyomódás) pa szpodi szpádne.

9. kúp.

Kumesz sztojécsé zselézo v brvni.

Csí zdaj na szrédnyi tao brvne kákso zsmécsavo dějemo, té polojno brvna lehkó krajzémemo, te drúgi tao vszebi posztóji, kak kákísi v szténó notrizazidani tram (12-ti kúp). Etak sze rédíjo korusi v cérkvaj.

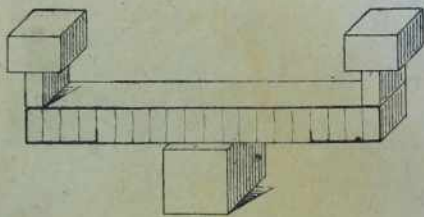
10. kúp.

Z cukerszki kock i z papéra naprávleno brvno.

Pri tēj prilíkej vidimo, ka papérni pantlik gde vrkaj, gde pa szpodi szpádne, szigdar tá gde sze prilika vtegyúje. Kávnoes tak je tó pri zseléznomi betoni, zselézne síbe tá prídejo gde je vtegyúvanye.

Vsze tó dělo doszta rázuma i doszta brodjenyá zselé i inzsellér doszta more racsúnati, csi szvoje dělo dobro escé napráviti.

Zselézen beton tó veliko vrédnoszt tůdi má, ka sze cōloga rama zselézo lehkó vkúpzévzsé i etak cēli ram tákso sztalnoszt dobi tak da bi z ednoga falata bijo vōzdubleni. Gde sze zēmla csesztó troszí, tam sze z zseléznoga betona szprávlene hizse nigdar vkúp ne szúnejo.

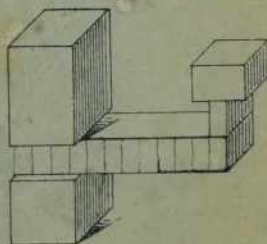

11. kúp.

Naszrédi podlozseno brvno z cukerszki kock.

Voda, moker lűft ne skodi zseléznome betoni. Csrvjé ga ne prevrtajo. Zselézo je v betona kríli, ergya k nyēmi nēmre cūj. Šōt, csi ergyávo zselézo dějemo v beton, tá ergya po caji premíné. V ognvi je zselézen beton tůdi trno sztálen: ne zgori, kak lész, ne pōcsi, kak cūgeio, ne vujgne sze, kak zselézo.

Li edno fallingo má zselézen beton: trno zsmetno ga razmetati.

12. kúp.

V ednom kráji notrizazidano brvno z cukerszki kock.

Mi tē cérkvi tak nescsemo razmetati, miszlimo, ka do doszta sztó lét sztalé na bozso díko i na radoszt nasega lűszta. Naj bōdo té cérkvi kúp nasega máloga národa; té máli národ je trdi, sztálen i drzsécsi kak zselézen beton, ár má vszebi zselézne síbe. Kak cémenti krépkoszt v nyega polozsene síbe dájó, tak nasemi národi vōgrszka kultura. nase jezero lét sztare prigode i nas z Vōgrszkim országom vkupzévzsani vērsvztvinszki szitek dá krépkoszt.

POLITICSNI GLÁSZI.

Amerikánszka nova politika. Amerikanci szo szí nógova prezidenta odébrali, Harding szenátóra. Z nómim prezidentom sze v Ameriki nóva politika zácsa. Vszí prédnyí politikuszje szo táksega stímánya, ka je amerikánszka dúznoszot szvét vópótégnozi z óne múzge, v stero szta ga Wilson i Clémenceau szúnila. V Európí poznáni i v Ameriki na veliko prestímáni Hoover nóvo Národnó Ligo (népszóvetéség) scsé goriposztaviti. Taft, prvési prezident je túdi toga stímánya. Harding, nóvi prezident je li telko vópovedó, kaj on nescse goribódrszati Wilsonovo Národnó Ligo. Szvoiga prijátela, Mac Cormick szenátora je zse v Európó poszlo, naj vózbrodí, z kakovs prilíkov bi sse mogla tá liga goriposztaviti tak, ka bi szaksí národ v nyéj mészto dóbo.

Szlobodna Rejcs novembra 12-toga píse, ka republikánszki vezérje v-Versailles-i naprávlení mér povrstí scséjő, kongreszusi zó porácsanye notridáli, stero vópově, ka Amerika v mér sztópi z szaksim národom. Szenátor France orszacske delegátuse v Washington scsé vkúppozvati. Vő je dó lisztó oni országov, stere pozvati scsé. Merkanya je vrédno, ka v toj lisztí Jugoszlávia i Srbija zoszad ma mészto. Csi kongreszus tó porácsanye gonzème, ka je szkoron nē gvúšno, té sse szaksemi országi znovics naprávijo határje i lúztvo pravico dobi szvójo volnoszt glásziti.

Národna Liga. V tom vrémeni Národna Liga v Genf városi na Svájcerszkóm gyűlés drzsi. Ali zdaj li té obladajócsi i nisterni neutralszki országe májo v nyéj mészto, záto sse li stúkajo i nika nevője dokoncsati. Argentína je porácsala, naj sse szaksí országv notrizème. Csi sse tó ne dovóli, Argentína vósztopí z lige. Chile országv de túdi tó csiníjo.

Velka nevóla po szvétí. Nájvéksa je nevóla v Ruszoskom országv. Lúztvo je szploj na níkov príslo. Néma jészvine, néma oblecsala i nika szí némre szpravití. Cslovek drgecse, gda od té nevóle scsé. Taljánszki országv néma krúja, országv szaksí mészec vecs kak eden millárd lírov dá vő za krúh. V Ausztríji je túdi velka nevóla, nega krúja. V Angluskom országv je doszta fabrikov zapretí trbélo v drúpi pa szamo dva dni délajo po kédni. Délavci szo v velikoj szúkesini. V Ameriki prevecs doszta lúztva jészte brezi déla, záto Amerika nescse vecs prísancov notri púsztití. V New-Yorki szo szirmacske hízzé pune.

Ka bō z penezami? Tő je zdaj tó nájvékse pitánye. Lúztvó obcsúti, ka je okoli penezov nē vsze po rédi. Szkoron nē szaksí országv vecs vódávanya má, kak dohotka. Záto papérne penezé more stampati dati. Fináncni módi tak právijo, ka penezí tecsasz vréd nē pridejo, dokécs sse med országmí právi mér nē szprávi. Némzki országv bi Francuskomí országv 100 millárd zlatí márkov mogo plácsati, tő je 1700 millárd papérni márkov. Nemogócsna summa. Antantszki kormányi szo pohodili líki on cslovek, ki kravi jészti nedá, ali záto go dojiti scsé, tele túdi k-nyéj púszti na cécanye i mészto túdi vő rézse sznyé.

Luzzati, prvési taljánszki fináncni miniszter je od penezov eden artikulus napiszao v Le Temps francuskoj novini. Tak právi, ka szo obladajócsi na szlobdenoj póti. Odúrványe je vėkse, líki cslovecsa znanoszt. Niti eden országv néma haszka z kvára szoszdedoga országa. Tecsasz penezí nedo vrédi, dokécs sse odúrványe nē szkoncea.

V Ausztríji sse túdi zácsa nóva politika. Na követ-választási je krscsanzski szociální párt vecsno dóbo. Nóvoga predsiednika szo szí djáli, Dr. Hainisch profeszora. Nóvi kor-

mány z Vogrszkim országom dobro prijátelsztvo iscsé. Zaiték je zdaj v etoj drszéli trnok zszosztén. Nega krúha i nega penez. Angluske mészecsne novine, „Outlook“ tak písejo, ka je Ausztríja zdaj v pogúbélnosztí, némre dale zsvítí, v februáriusi ali v márciusi sse more vkúpszúnití. Csesznické szo zdaj v decemberi v sztrájk sztopíli ár némrejo zsvítí. Kormány z vónéšny országov scsé na poszedo zéti zsvítyéne, ali tő li tak scséjo dati, csi szvoje muzeume, steri szo napunyani z velikov drágocsov, v zálog déje.

Angluski országv zselé právi mér. Toga országa politikuske dobro vidíjo, kaj v Európí vérsztvinszkgoga papréidénya tecsasz nede, dokécs sse vszi országv nē zglijajo. V Angluskom országv szo szigdar na vérsztvinszko napréidénye gdeláli i zdaj nym zsmetno szpádne, gda vidíjo, ka nyúve fabrike némajo déla. Tő je túdi velka nevóla ka sse z Irlandom némrejo vózglijati. V tom országv szo republiko vózkricsali.

V Csehszkóm országv tri pa pó millionov Némcov prebiva, Csehi sse nesztanoma bojújejo zsynými. V Prági szo krajzéli némzki színház i v doszta mészta sz dojpórušili József caszara szobora. Kormány je prevecs velke porcie vónameto, lúztvo je nezadovolno. Totci sse v Ameriko terejo. Kommunisztí nesztanoma v bojní sztojijo z vojszkov.

V Zhodnoj politikí veliki vótri písejo i nisterni z mestrijov naprávlení országe sse gíbjao. Wrangel, ruszszki generális, koga szo francuski bankárje na tő pószlali, naj cárszko ládánye najázszprávi, je z szvojov vojszkov pobegnóti mogo. Zdjaj je tá vojszka v Jugoszlávií dobila szális na Angluszki sztroszki. Bolsevikí szo escse mocsní, csi szo gli országv na níkov szpravití. Zdjaj z Polszkim országom mér seséjo napráviti. Tak sse vidi ka sse proti Rumáníji pripravíjo. Rumánija je túdi v nevóli ár nyení politikuske nevője ravnatí. Vsze májo ka ednome országví trbé, dónok prevecs doszta lúztva glád trpi i zselénice nē vozíjo. V orszacszki gyűlés szo bombe notrilúcsane, dvá púspeka szta mrlá. Tak sse vidi, ka szo tő bolsevikí vcsinili. Z Greszko országa je Venizelos, greszki Bismarck pobegnóti mogo, orszacszki gyűlés prvésga krála, Konstantina zové nazáj. V tom pitányi sse Francuski kormány nescse zglijati z Angluskim kormányom.

Jugoszlávia i Taljánszki országv szta sse dvé lét pogajala zdaj szta dónok v Rapallo-i pogodbo szkoncea. Taljánje szo vsze zadobili, ka szo stéli, Jugoszlávi szo pa niti edno nyúvo zselénye nē mogli doprinesztí. 400,000 Szlovénov i 200,000 Horvátov je pod taljánszko ládánye szpadnólo. Taljánje szo velke várase, Trieszta, Gorico, Fiumo, Zaro i szigete obdrzali. Ali záto szo Jugoszlávi túdi nika dobili, oni szo Taljánszko országa kak „szóvetészke“-a kszebí zvezáli. Nasemi lúztví nē trbé raztolmácsati, ka tő znamenúje. *Cermení*, taljánszki szenátor je v Neue Freie Pressi (nov. 26) eden artikulus napiszó od toga zavézska. Tak právi, ka v tom zavézkí níksegá gucsa nega proti Ausztríji ali proti Vogrszkomé országv. Taljánszki országv sse je z málim antantom nē vkúpvézvo, pa rávnocs nē miszli na tő, ár sse eden zmózszen országv, kaksí je Taljánszki országv, némre vkúpvézvati z Balkánszskov zvezov.

Belgrádszki kormány je vózdólo *centrálnó vszlávo* (centrális alkotmány) za Jugoszlávió. Glávni vorcanje szo eti: Jugoszlávia kak parlamentárna monarchia pod Karagyorgyevicsov famílijov. Parlament sztojzi z szkupcsine i z szenátó. Szkupcsina sztojzi z 419 követov, szenát pá z 100 szenátorov. Országv je na 35 krajínov raztálani. Szlovénia je na dvé krajíni raztálana. Prekmurje i Medzimurje (!) ka Mariborszkoj krajíni szlísi. V szakso krajíno král ednoga „nácelníka“ (kormányzó) posle. Krajíne trnok malo szloboscine i szamo-

sztojnosszi májo, rávnoes, telko né, kak eden vogrszki megye. Obesinszko délo je v kormányszki rokaj, kakti vojszka, vónesnya politika, szelészne, solé, pravica, ravnanje. Krajine szlobodno regulérnávajo potóke.

28 toga novembra odebráni kóveti szo eti: demokrati 96, radikáli 95, Radičevci 50, kommuniszi 51, pávri 42, muzulmánje 28, klerikáli 24, razloesni drúgi 37. Mediemi szo szamo demokrati i radikáli za centrálno vsztávo. Ovi ménso ali vékso autonomio scsejo méti. Táksi túd doszta jeszte, ki nescsejo né králesztvo né Jugoszlavio. Naj vékse pitánye je to, ka de délo Radič.

Ednome novinspizári je Radič etak pravo! „Mi horvátje z szmetnim szrcem glédamo to, ka sze v Parisi napravilo, ali moremo na znánye zeti, ár nescsemo bojno. Ali Rapallszko pogodbo nigdar ne dovolimo. Mi tak miszlímo ka pravico mámo k Horvacszi republikli. Tisato, ka sze v Belgrádi 1918 1-ga decembra napravilo, nigdar ne szapoznamo, ár je nase lúszto né odpítano bíló. Nas národ je vópokazo, kaj on republiko scse. Mi mo v Belgrádi z Szrbami gúcsati, csi oni dovolijo nase republiko, té sznyimi zavézek napravímo, csi né té horvacszo lúszto v revolutio sztopi. Mi nescsemo méti Jugoszlavio, stera $\frac{1}{10}$ tao szvojega dohátka za vojszko dá, i vékso vojszko má, kak Angluszi orszáj.“

I naj te ov kraj túdi vídimo, notri pokázsemo ka je Dr. Korosec pravo: „Jasz szam doszta délo naj sze Habsburgszka monarchia, vópúszúne, tak miszlím ka szam zadoszta mócsen kaj cimprati túdi. Csi do prinasz krsacsanszke sztranke v vécisni, té mo sze z krsacsanszkov Ausztrijov leszé pogájati i leszé dojsztroszimo teskócsó szrbcske gízdávósztí.“

POGLÉD.

Wilson. Antanta kóla je amerikánszki prezident Wilson z blata vópótégno. Cslovek bi tak miszlo, ka do antanta národje na vekveke hvállí nyegovo pomócs. Oh dehogy! Rússen je szvét. Antanta lúszto zdaj Wilsona szpúje i nyega preklínya. Csehszke novine od Wilsona, kak od betezsnoga csloveka i norca písejo. Jugoszlávszki píszárje zobé skrípajo, gda od Wilsona písejo. I ti véksí, kakti Tálfánje, Francúzje i Angluszi ga túdi kárájo. Domá v Ameriki pá szkoron né szaksa novina od Wilsona, kak od norlavoga csloveka píse, ki je szvét vkano i Ameriko v velko nevoló szúno. Oh, kakti náopak szvét je to! „Mi szirmacszi obládáni moremo brántí Wilsona. Mi tak miszlímo, ka je Wilson edno velko ísztino dao szvétí. To je pá tá, szakszi národ more pravico dobíti k tisztome országi szlísztí, k stero me má volo. Mi tak miszlímo, ka tá pravica ne préide z szvéta i tak miszlímo, ka je tisztí caji né dalecs, gda sze tá pravica poszevcsi. Wilson je v tom zblódo, ka je né zadoszta dúšne mócsi méjo i do sze zapelati. On je, szírmák, né znao, ka je med vucké priso. Mi szmo to dobro znali.“

Vögri. Doszta lúsztao pita, gde szo oni Vögri, ki szo szvoj lépi orszáj zgrúntáli i jerero lét v naj véksi víhéraj obdrzszi. Mi tak miszlímo, kaj szo té Vögri izdag na szvétí, ali zdaj ne prídejo k récsi. Nescsejo kricsáti i nescsejo odúrjavati. Né szo radikáli, né szo szocialiszi, né szo kommuniszi, né szo klerikáli. Ládjé szo, ki szvojo „domovino“ tihoma i nesztanoma lúbijo, al z toga lárho ne redíjo. Iscejo szvojega vodítela i csákajo, dókces lázšov potop dojdóde z szvéta. Zdj krti, músi, podgone, leszice i tóri ládajo na szvétí. Orszáln escse nevé músi loviti.

Szlovenszko Déte. Eto ednók je Prekmurski Glasnik tak szvalo ka nase lúszto „déte“, zdaj pa 26-toga novembra „Jugoszlavija“ znóvics to právi. Zakój vólo pre-

stimajo nász Kraínci za déco? Gvúšno záto ár je nase lúszto mirovno i dóbro sze oponásá. Doj zéme krsesák, gda táksega goszpóda vídi, níka ne právi, gda me oni lázsajo, tihoma poszlúsa nyúve velike frlíke, tak sze vídi, da bi za ísztino zélo, vsze noríjo, ka oni glászjo. Záto je nase lúszto déte. Oh tomi szam jasz trno rad. Szlovenje, i tak nadale! Osztante vi li netúzsna naivsška déca. Ne zénte prék jálnoszt i odúrjaványe od drúgi národov. Li to ne pozábte, ka leszice, vucké i tóri hódíjo okoli vase hízse. „Jugoszlavíja“ pá li telko scsém povédáti: z netúzsno ga deteta, po létaj, csi de Bóg pomágo, mozski bóde, ali z leszice nigdár nede mozski.

Ísztina i Lázs. Rákosi Jenő je ete znamenite récsi píszo: „Gda je Ísztina i Lázs v bojní, té má bídti ka Ísztine vojnícke szmrt sztríjo ali záto Ísztina vszígárd obláda, vojnícke Lázsá pá vszígárd szebé obráníjo, záto Lázs more zgúbíti.“

Eden wagon dohána. Tú je! Za ísztino je tú! Novíne szo dosztakrótí trompetale: Prekmurje dohan dóbi, eden wagon dohána dóbi Prekmurje, prekmurszo lúszto dóbi, dóbi! Tak szmo miszlíli: to de túdi lázs; né je bílo lázs. Dohán je tú, vídi szmo ga, vroké szmo ga zéi. Ali nase blájzsénóg je dónok né popolno; névemo, komi ga trbé zahválíti. Vszí jugoszlávi sze hvállíjo, ka szo ga oni nam szpravíli. Klerikáli, radikáli, demokrátje, kmeti vszi, vszi tak právio, ka szo oni bíli tisztí zmozsní lúdjé, ki szo ga vópóhodíli. Escse sze izdag stúkajo med szebom i némrejo sze zglijatu. Ka mo csiníli? Jasz tak miszlím, níka né trbé gúcsati, dohan pá trbé szkadíti.

Oh kelíko obecsáványo szmo csúli od lájnszko ga léta mo! Kak dobra déca szmo poszlúsalí té lépe frlíke. Obecsávalí szo nam velke szelészne, „brzóvlake“, velke fabríke, velke sóle, i vé Bóg, ka sze. Dobíli szmo eden wagon dohána. Trószíli szo sze bregóvje i szkóhla sze je edna mala mús.

Lázsi, lázsi i li vszígárd lázsi. Goszpódje csi sate tak sztálíni v vasi dúgoványaj, zakáj dáté nesztanoma lázse redíti? Vu ímení prekmurszki ritarov szte telegramm poszlali v Belgrád na znánye dávojácsé velíko radoszt Prekmurcov na tom, ka je vogrszki orszacszi gúylés méra dokónesanye v právdészke kníge djo. Goszpódje, zakáj lázsate? Vi znáte ka sze to nácsi zgódílo. Vi znáte, ka je vszákí „Prekmurec“ na kolenaj Bógi hváló davo. Vi znáte, ka je lúszto od radosztí szkoron né jókalo, Petar krála képe je kúšívalo, i té zdaj na szrci noszí. Gószpódje zakáj ne glászito právo ísztino.

Prekmurski Glasnik píse, ka szo Vögri Baranya vármégový Jugoszlavíja za 5 mílliórdov odati stéli. Vrí Glasnik zakój vólo ne píses ísztino? Ti znás ka sze to szploj nácsi zgódílo, ti znás ka szo Vögri né Baranya vármégový stéli odati, nego célo Jugoszlavíjo szo stéli dojkúpíti né za 5 mílliórdov, nego za eden wagon dohána. Zakój vólo ne píses ísztino?

Szlovénszka récs. Murska Straža 26 toga novembra píse, ka bi v Murszkoj Szaboti za pétészet lét né véc bíló szlovénszke récsi, csi bi Jugoszlavíja né bíla. Na to li telko mam právíti, to je né gvúšno, ka bi sze to tak zgódílo, ali to je gvúšno, ka práva sztára szlovénszka récs vópéide z Murszke Szabote, csi té váras v Jugoszlavíji osztáne.

Odgovoren reditel: MIKOLA SÁNDOR.

Redítelsztvo íno vódáványe:

Budapest, VI., Nagy János-u. 7.

Céna napréplácsányi za Vogrszki orszáj 40 koron na létó.

Napréplácsányo túdi gorívzéme

Wellisch Béla knígovezár v-Szentgotthárdi.

HORNVÁNSZKY VIKTORA STAMPARIA, BUDAPEST.